

Resum executiu

Agendes Urbanes a la Mediterrània

Amb la col·laboració de:

La conferència Agendes Urbanes a la Mediterrània, celebrada a Barcelona el 27 de juny de 2024, va reunir responsables polítics, urbanistes i experts de tota la regió mediterrània per compartir idees i explorar estratègies de desenvolupament urbà i territorial sostenible. Organitzada pel Departament de Territori de la Generalitat de Catalunya, amb la col·laboració de MedCities, i emmarcada en **l'Agenda Urbana de Catalunya** - Agenda de pobles i ciutats Catalunya 2050, l'esdeveniment es va centrar en com les agendes urbanes poden guiar les autoritats regionals i municipals cap a la construcció de ciutats i territoris resilents, inclusivament i sostenibles.

La conferència va destacar set casos d'estudi de ciutats i regions: **Catalunya, Gran Amman, Esmirna, Màlaga, Diputació de Barcelona, Tànger - Tetuan - Al Hoceima i Unió**

de Municipis de Romagna Faentina. Cada cas va presentar un enfocament únic per al desenvolupament urbà i territorial sostenible, cosa que va evidenciar la diversitat d'estratègies emprades a la regió mediterrània. Malgrat les diferències entre els casos, es va identificar un objectiu compartit: fomentar la col·laboració i l'intercanvi de coneixement entre les ciutats mediterrànies per afrontar els reptes comuns, que inclouen els efectes del canvi climàtic, la urbanització, la desigualtat social i les complexitats del desenvolupament econòmic.

Al mateix temps, aquests esforços busquen alinear les estratègies urbanes locals amb els marcs de sostenibilitat globals, com els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) de les Nacions Unides, la Nova Agenda Urbana i l'Agenda Urbana de la Unió Europea.

Reptes i oportunitats en el desenvolupament urbà i territorial sostenible

La regió mediterrània, amb una població d'aproximadament cinc-cents milions de persones, es troba sota una pressió creixent a causa de la ràpida urbanització, especialment al llarg de la costa, densament poblada. Es preveu que l'any 2030 aproximadament el 80 % de la població de la regió viurà en àrees urbanes, la qual cosa amplificarà els reptes derivats del canvi climàtic, el creixement poblacional, les desigualtats socioeconòmiques i la necessitat de preservar el patrimoni cultural. Com a resposta, el desenvolupament urbà i territorial sostenible esdevé una estratègia essencial. Requereix un **enfocament global que integri els objectius ambientals, econòmics i socials** amb el propòsit de crear ciutats resilents als impactes externs i inclusives per a totes les comunitats.

La conferència va subratllar la necessitat que les ciutats i les regions **adoptin una planificació estratègica que involucri una àmplia gamma d'actors i fomenti la innovació**. Els estudis de cas van demostrar el valor de la col·laboració intersectorial i la planificació territorial integral per abordar els reptes com la vulnerabilitat climàtica, la distribució desigual dels recursos i les desigualtats socials. Els territoris que prioritzen aquests enfocaments col·laboratius estan més ben posicionats per desenvolupar entorns urbans que siguin viables i sostenibles a llarg termini.

Planificació i implementació per al desenvolupament urbà i territorial sostenible

Es van identificar diverses àrees crítiques per planificar amb èxit el desenvolupament urbà sostenible. **Aconseguir un equilibri territorial i millorar la connectivitat** és fonamental per garantir un accés equitatiu als serveis i recursos a les àrees urbanes i rurals. Desenvolupar **models urbans habitables i sostenibles** és clau per promoure el benestar i la resiliència ambiental. A més, a la sessió es va posar èmfasi en la importància de mantenir una **planificació coherent tant en l'eix vertical com en l'horitzontal**, per assegurar que les estratègies locals, regionals i nacionals estiguin alineades.

Actualitzar els marcs legals per donar suport a la innovació i la sostenibilitat és igualment important, com també ho és **integrar les agendes globals i europees** amb les estratègies urbanes

locals. Les ciutats i regions també han d'**incorporar la resiliència climàtica** als seus processos de planificació, especialment tenint en compte la vulnerabilitat del Mediterrani davant els riscos climàtics. Finalment, una planificació urbana exitosa depèn de la **mobilització dels actors i de la participació dels grups d'interès**, per garantir que les veus de totes les parts afectades, incloses les comunitats locals, hi estiguin incorporades.

Tot i que la planificació per al desenvolupament urbà i territorial sostenible és crucial, la fase d'implementació presenta uns reptes específics. **Una governança efectiva i la coordinació multinivell** són crucials per garantir que les polítiques urbanes es duguin a terme en els diversos nivells de govern i sectors. Un altre punt important és **assegurar i distribuir suficients recursos financers**. Mecanismes com les col·laboracions publicoprivades poden ajudar les ciutats i regions a superar les limitacions de recursos i a impulsar la implementació exitosa dels projectes.

Superar la bretxa entre la planificació estratègica i l'execució és un altre repte significatiu. Tot i que moltes ciutats desenvolupen estratègies integrals, la **manca d'expertesa tècnica o d'infraestructura adequada** sovint n'impedeix la realització. A més, **una gestió de dades efectiva i la integració tecnològica**, com ara a través d'observatoris urbans, poden millorar la presa de decisions i permetre que les ciutats monitorin el progrés.

Els **canvis polítics** també poden afectar els compromisos a llarg termini amb el desenvolupament sostenible, per la qual cosa el suport bipartidista per a iniciatives clau és fonamental. Finalment, **fomentar un enfocament participatiu** és crucial per assegurar que les polítiques de desenvolupament urbà siguin socialment equitatives i inclusives per a tots els grups, en particular les comunitats marginalitzades.

Vectors d'acceleració per al desenvolupament urbà i territorial sostenible

Per accelerar el progrés cap a entorns urbans sostenibles, resilients i inclusius, la conferència va introduir els vectors d'acceleració: recomanacions concretes per superar els reptes i agilitzar els processos de desenvolupament urbà i territorial.

Per exemple, regions i ciutats com Catalunya i Esmirna, amb **visions estratègiques clares i marcs de planificació a llarg termini**, estan més ben equipades per gestionar les complexitats del desenvolupament sostenible. L'enfortiment dels **marcs legals i normatius** també pot facilitar l'adopció de solucions innovadores, especialment mitjançant la modernització de lleis obsoletes que frenen el progrés.

La implicació dels grups d'interès i la governança participativa són fonamentals

per incorporar diverses perspectives en el procés de planificació. El desenvolupament **d'expertesa tècnica i capacitació a escala local** garanteix que les ciutats puguin implementar les seves agendes urbanes de manera efectiva. La **presa de decisions basada en dades**, amb el suport d'una **infraestructura de dades robusta**, permet a les ciutats monitorar i adaptar les estratègies segons sigui necessari. **La flexibilitat i l'adaptabilitat** en els marcs de planificació ajuden les ciutats a mantenir-se resilients davant les circumstàncies canviants, com ara les variacions demogràfiques i els efectes del canvi climàtic.

La col·laboració intersectorial és crucial per integrar polítiques en sectors com l'habitatge, el transport i l'energia, mentre que els mecanismes de finançament innovadors poden ajudar les ciutats i regions a fer front a les limitacions pressupostàries. Transferir i reproduir models exitosos pot ampliar l'impacte d'estratègies eficaces, mentre que la col·laboració transfronterera ofereix oportunitats perquè les regions treballin conjuntament en els reptes compartits. Finalment, l'estabilitat política i institucional és essencial per mantenir la continuïtat dels esforços de desenvolupament urbà a llarg termini.

Conclusions

La conferència Agendes Urbanes a la Mediterrània va subratllar la importància d'adoptar un **enfocament integrat per al desenvolupament urbà i territorial sostenible**.

Per avançar en aquests esforços, les ciutats i regions han de centrar-se en diversos àmbits clau: establir una **visió clara a llarg termini**, comprometre's amb una **planificació estratègica integral**, actualitzar els **marcs legals i normatius** i fomentar **estructures de governança** que permetin una **coordinació multinivell** eficaç. La implicació de les parts interessades és un pilar fonamental per a l'èxit del desenvolupament urbà, i assegura que es tinguin en compte i s'incloguin diverses perspectives en el procés.

A més, garantir els **recursos i el finançament necessaris** és essencial per implementar de manera eficaç les estratègies urbanes. Desenvolupar la **capacitat dels governs locals** per gestionar projectes complexos, juntament amb l'aprofitament de **dades i eines tecnològiques**, millorarà l'eficàcia global de la planificació urbana. **El monitoratge i l'adaptació** permanents també són crucials per garantir que les ciutats puguin respondre als reptes i oportunitats emergents.

Amb l'adopció d'aquestes estratègies, les ciutats mediterrànies poden convertir-se en líders mundials en sostenibilitat urbana, i posicionar-se a l'avantguarda de la innovació en el desenvolupament urbà sostenible. Els seus esforços milloraran la qualitat de vida dels residents i contribuiran significativament als objectius de sostenibilitat globals.

Accions de seguiment per avançar en el desenvolupament urbà sostenible a la Mediterrània

Per mantenir l'impuls generat per la conferència, es proposen diverses accions de seguiment per fomentar la col·laboració continuada i l'intercanvi de coneixement entre les ciutats i regions mediterrànies. **L'enfortiment i l'ampliació de xarxes** com MedCities és essencial per facilitar un **diàleg continu i l'aprenentatge** entre iguals. **La promoció de la recerca sobre marcs legals** ajudarà a identificar i abordar les barreres per al desenvolupament urbà sostenible, mentre que les **iniciatives de formació específiques** —com ara tallers, visites tècniques i programes de mentoria— empoderaran els planificadors urbans i els responsables polítics amb les habilitats necessàries per implementar projectes de desenvolupament sostenible.

Donar suport a les plataformes digitals i les eines per compartir coneixement en temps real millorarà encara més la col·laboració i permetrà a les ciutats accedir a les millors pràctiques.

Reconèixer i premiar la innovació en el desenvolupament urbà sostenible inspirarà avenços i mostrarà models d'èxit.

Finalment, les ciutats i regions mediterrànies **han de participar activament en fòrums internacionals**, com el Fòrum Urbà Mundial, per presentar els seus èxits, assegurar finançament i establir nous partenariats. Aquests esforços demostraran el lideratge de la regió en sostenibilitat global i reforçaran la cooperació per a futures iniciatives de desenvolupament.

